

פ ת ח ד ב ר

בשנת תרצ"ג נוסד הרבעון "ידיעות החברה העברית לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה", ומאז שימש כלי-מבטאה של חברתנו בלשון העברית. כאשר נתחדשו חיי האומה בארץ וגברה המגמה לפתח את חקר הארץ ועתיקותיה ולהפיץ את ידיעתה בציבור, הורחבה ושוכללה גם הפעילות המדעית-הספרותית של חברתנו. פעולה מסועפת ורב-תנופה זו באה לידי ביטוי — נוסף על הוצאת "ידיעות" — בפרסום הקבצים "ארץ-ישראל" — מחקרים בידיעת הארץ ועתיקותיה" והרבעון *Israel Exploration Journal*. ברם, בעשרים השנים שחלפו מאז קום המדינה התפתח המחקר התפתחות רבה, והארכיאולוגיה הארצישראלית נהפכה לאחד ממוקדי התעניינותם של שוחרי דעת בעיר ובכפר, ואף בחוץ-לארץ, דבר שחייב הכנסת שינויים בתכניות-הפרסומים של כתבי-העת. לאחרונה החליטו החברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה, אגף העתיקות והמוזיאונים של משרד החינוך והתרבות והמחלקה לארכיאולוגיה של האוניברסיטה העברית — המפרסמים במשותף את כתבי-העת והקבצים שלהם זה שנים מספר — כי יש למוזג את "ידיעות" עם "ארץ-ישראל" ולהוציאם כשנתון, שישמש במה מרכזית לחוקרי הארץ ועתיקותיה, בד בבד עם פרסום כתבי-עת חדש בשם "קדמוניות", הנועד לקורא המשכיל שאין המחקר אומנותו, המתעניין בארכיאולוגיה של ארץ-ישראל ושכנותיה. הרבעון *Israel Exploration Journal* יוסיף לשמש בטאון לחקירת הארץ ועתיקותיה בלועזית, ואילו כתבי-העת "עתיקות" ימלא תפקיד חשוב כבמה לפרסום דו-חות ארכיאולוגיים, אם סופיים קצרים ואם מוקדמים.

עם הוצאת הכרך הזה — השלושים ואחד — בעריכתו של פרופ' א. מלמט, מסתיים פרסומו של הרבעון "ידיעות", שבו השתקפה פעילותה המסועפת של חברתנו ושסביבו התרכזו טובי החוקרים בענפיה השונים של חקירת ארץ-ישראל. המאמרים הרבים, מהם שמיצו נושאים שלמים, הרשימות, הסקירות ודברי-הביקורת הם אוצר בלום, שהעשיר עושר רב את המחקר הארכיאולוגי, האפיגרפי, ההיסטורי, הגיאוגרפי-ההיסטורי והגיאוגרפי של ארץ-ישראל ותום תרומה נכבדה לקידום המדע.

כרך זה של "ידיעות" מוקדש למר יוסף אבירם, מזכיר-הכבוד של החברה, במלאות לו חמישים שנה — כאות-הוקרה על פעולתו הברוכה ועל מעשיו המופתיים. בחצי-היובל האחרון היה מר אבירם אחד ממעצבי דמותה של חברתנו והרוח החיה בכל תחומי פעולתה. הוא גילה יזמה וכוח-ארגון, והשקיע עמל רב ומסירות ללא גבול בטיפוח החברה ובפיתוחה ובהפעלת אנשי-מדע ושוחרי ידיעת הארץ כאחד. גדולה זכותו בתכנונם ובביצועם של מפעלים ארכיאולוגיים, שנערכו מטעם החברה והאוניברסיטה העברית, תכופות בשיתוף עם אגף-העתיקות. הודות ליכולתו ולשקדנותו הרבה הלכה והסתעפה פעילותם המדעית-הספרותית של החברה ושל שותפיה בהוצאת כתבי-העת והספרים, המצטיינים בשכלולם ובצורתם הנאה והמתוקנת. כן נטל על עצמו את המשימה הקשה ורבת האחריות לארגן את כינוסיה השנתיים של החברה, החל בכינוס הראשון, שנערך בירושלים עוד בשנת תש"ד, בימי המאנדאט הבריטי, וכלה בכינוס העשרים וחמישה, אשר נערך ברוב-עם בירושלים השלימה, חודשים מעטים אחרי מלחמת ששת הימים. ועוד ידו נטויה, והוא שופע מרץ וכוח-יצירה ומגלה יזמה וכשר-ביצוע.

בקורת-רוח רבה מגישים בזה ועד חברתנו ומועצתה שי צנוע זה ליוסף אבירם — כרך המכיל מחקרים מפרי עטם של ידידיו ומוקיריו, הרוחשים לו כבוד, הערכה ותודה, ומעלים על נס את מעשיו וזכויותיו בפיתוח חברתנו ובהגשמת מפעלים ארכיאולוגיים וספרותיים-מדעיים — הן במסגרת החברה הן מחוצה לה — ואת העזרה הרבה שהושיט תמיד לחוקרים, ותיקים כצעירים, בחזקו את ידיהם בהגשמת תכניות חשובות, עתים נועזות, לקידום המדע הישראלי ולהרמת קרנו.

ב. מזר